

გაზეთის ფასი:

მაგზავნით თვილისში			
და გარეშე ადგილებში:	ბაზუგავენდით:		
ქრთის წლია — 7 მან.	— — — 6 მან.		
10-ის თვისა — 6 —	— — — 5 —		
ნახევრის წლისა — 4 —	— — — 3 —	50 კ.	
სამის თვისა — 2 —	50 კ.	— — — 2 —	

საკვე ერთის ნუმრისა გაუზღავნდით — 3 შური.
„დროება“ გამოდის კვირაში ერთხელ, პარასკევობით.

დროება

თვილისში „დროების“ რედაქციის კანტორაში, მელიქიშვილის და კაპ. სტამბაში, შალვაის პროსპექტზე, ქ. ზუბალოვის სახლში. —
თვილისის გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: ВЪ Тифлисъ. Въ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“.
რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი მანქანადება სხვა და სხვა ენებზე. ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულ-ბრივის ასობით გაზეთის სტრიქონზე 8 კაპ.

საკოლონიკო და სალიბერატურო გაზეთი.

რედაქციისადგენი.

ხელის-მოწერა „დროებაზე“ ყოველთვის მიიღება. ამ გაზეთის დაბარება შეიძლება პირველიდანვე ნუმრითადა.

რედაქცია უმორჩილესად სთხოვს „დროების“ ხელის-მოწერლებს, რომელთაც გაზეთის ფული ჯერ არ მოუციათ, შემოიტანონ ეს ფული.

ამ ნუმერში არის: მმართველობის განკარგულება; სახელმწიფო ბანკის განყოფილების დაწესებულება თვილისში. — პოლიტიკა: შრანცია. — იტალია. — აესტრია. — ბერმანია. — ანგლია. — ტელეგრაფები. — სხვადა სხვა ამბავი. — შედეგები: მართული თეატრი. — მომღვა „სოლის შერთევენება“ და „ძალათ აქიმა“. — ჩემს კრიტიკოსს. — სახაზინო და კერძობითი განცხადებანი. — ბიბლიოგრაფიული ცნობა.

მმართველობის განკარგულება.

სახელმწიფო ბანკის განყოფილება და დაწესება ზედ თვილისში, ხელმწიფე დიდი მთავარმა ძველის ნამესტიქმა საჭიროდ დაინახა, რომ თვილისში საკრედიტო ოპერაციებისათვის გარდა ზაკავასის პრიკაზისა დაწესდეს სახელმწიფო ბანკის განყოფილება. ამასვე მისმა უპატივობამ მისწერა ფინანსის მინისტრს, რომელმაც მოახდინა განკარგულება, რომ თვილისში გაიხსნას სახელმწიფო ბანკის განყოფილება. — ამ განყოფილებამ უნდა მოახდინოს შემდეგი ოპერაციები: ა) უნდა დაახურდავის საკრედიტო ბილეთები; ბ) მისცეს პროცენტები კუპონებზე; გ) მიიღოს ფული სახაზინოდ და კერძობითის პირებისაგან გადასაცემად; დ) მიიღოს ფული შესანახად; ე) მიიღოს ფული უცხოეთი კერძობითის პირებისაგან სასარგებლოდ;

ე) მოახდინოს დისკონტი (*) კუპონებისა 6 თვის ვადით; ზ) ასესხოს ფული პროცენტისა და ქალაქის გირავთი, ზაკავასის პრიკაზის ბილეთების გარდა; ც) მიიღოს გადასახადი ვადა-დადებულს დოკუმენტებზე; თ) გაყიდოს და იყიდოს 5% (ხუთ-პროცენტია) ბანკის ბილეთები და სხვა ქალაქები სახელმწიფო სახაზინოს და სახელმწიფო ბანკის მინდობილებით; გარდა ამისა უნდა მოახდინოს ი) სხვა გარი საკამისიონერო ოპერაციები, რომელთაც ბანკის სამმართველო საჭიროდ დაინახეს და კ) თუ საჭირო იქნება ვექსილების დისკონტი.

პოლიტიკა.

შრანცია. პარიჟი, 21 აპრილს (3 მაისს). სჯულის-დამდების კრების დღევანდელს ყრილობაში შეიქნა ბასი კანონზე, რომლის ძალითაც 1866 წლისთვის უნდა იქნეს ახალის ჯარის მოკლება. სახელმწიფო მინისტრმა რუმე გამოაცხადა, რომ მშვიდობიანობის დასაცემად შრანციის მეცადინება მდგომარეობდა იმაში, რომ ვისთანაც უნდა იყოს, არავითარი ვალდებულება თავის თავზე არ იკისროს და ამისგან იქნეს სრული თავისუფალი, რომ ისე იმოქმედოს, როგორც თვითონ სურს. მმართველობამ განიზრახა, რომ პოიზაროს ამ გვარი თავისუფლება მოქმედებაში მხოლოდ მაშინ, როდესაც საჭირო იქნება ბოროტ-განზრახვიდან დაიცეს შრანციის ძლიერება, უშიშრობა და თავისუფლება. მანსაკუთრებით მოალოება გვაძევს შესაბამისად იტალიისა, რომელმაც თავისთავი ვალდებულათ დასახა დიდის მოწოდებით გაერიოს იმაში, აესტრიისა და პრუსიის შუა რომ უმეყოფილება ასტყდა.

(*) როდესაც ბანკი დახურდავის საკრედიტო ქალაქს, მშინ თავის სასარგებლოდ აიღებს პროცენტს პირობისამებრ. ამ გვარს დახურდავის შექნა დისკონტი, რომელიც იტალიური ლექსია.

შოველი ნაციის (ხალხის) ვალია, თვითონვე იზრუნვოს თავის ინტერესზე (საჭიროებაზე); ჩვენ არ გვაქვს აზრი რამე გვარი მზრუნველობა გამოვიჩინოთ იტალიაზე, რომელიც თავის საქმეში სრულებით თავისუფალია, რადგან თვითონვე არის პასუხის მცხელი თავის მოქმედებაში. მაგრამ რა მონაწილეობამ დაგვდა ვალი, რომ იმას გამოეყენებინათ სწორი სიტყვა. იტალიის მდგომარეობა გამოცხადებულია და აესტრია რომ თავს-დასცემოდა იმას, ამ მოქმედებას სიმკაცრით გავიცხადეთ, აგრეთვე იტალიის შესახებ ამ განზრახვის მაგრათ დავეყარეთ, რომ თვითონ იმან აგოს პასუხი იმ სასაშიშრო მდგომარეობაზე, რომელიც შეიძლება მოხდეს იმ შემთხვევაში, თუ იტალია აესტრიის თავს-დაცვა. რუმეს სიტყვა ყველამ მოწონებით მიიღო. ამის შემდეგ ტიერმა დაიწყო ლაპარაკი, გაიკცხა პრუსიის მოქმედება და მოითხოვა, რომ შრანციამ გაზავნოს ვექს-ვეტო (არქაღვა) ბერლინში (პრუსიის სატახტო ქალაქი) და შლორენციაში (იტალიის სატახტო ქალაქი).

შულ შარმა გამოაცხადა, რომ იმ სიტყვებს გარდა, რაც იტალიაზე იტყვა, მე სრულებით თანახმა ვარ ტიერის აზრისა.

— იმპერატორის ნაპოლეონ III-ის წასვლაზე ოქსერის ქალაქში (რომელიც იონის დეპარტამენტის თავი ქალაქია შუა შრანციაში) მონიტორი ამბობს 6 მაისს: „იმპერატორი და იმპერატრიცა დღეს წავიდნენ ტუილოერიდამ (ნაპოლეონის სასახლიდამ) ოქსერს, სადაც ისინი გაშინჯვენ სამეურნეო გამოფენას, რომელიც ამ ქალაქშია დაწესებული. ისინი ოქსერს მოვიდნენ ნაშუადღევს ოთხს საათს. შველა რკინის გზის სტაციებზე ხალხი იკრიფებოდა დიდ-ძალი, რომელმაც მათი დიდებულება მიიღო დიდის აღტაცებით. ოქსერის მერმა (თავმა) იმპერატორს შესხმა

უთხრა და აი ნაპოლეონის პასუხი: „სიამოვნებით ვხედავ, რომ პირველის იმპერის დროება არ დაგვიწყებიათ. ღარწმუნებულნი იყავით, რომ ჩემის მხრით მეც ის გრძნობა მაქვს ამ პატრიოტულის და შრომის-მოყვარის მცხოვრებლებისა, რომელიც ამხნევედა იმპერატორს (ნაპოლეონს I) ბედნიერებაშია და უბედურებაშია. მე ის მადლობაც მმართველს იონის დეპარტამენტისა, რომ 1848 წლის ერთი პირველთაგანი იყო, რომელმაც ჩემ სასარგებლოდ ხმა მოსცა (როდესაც ნაპოლეონს რესპუბლიკის პრეზიდენტად ირჩევდნენ): იმან იცოდა, როგორათაც მომეტებულმა ნაწილმა შრანციის ხალხისა, რომ ჩემი და იმთი ინტერესი ერთი და იგივეა, და ჩვენ ერთგვრათ გვაგდა 1815 წლის ტრაქტატი, რომელიც ახლაც უნდათ ჩვენის გარეგანის პოლიტიკის საფუძვლად გახადონ. მადლობით თქვენის გრძნობის გამოცხადებისათვის. თქვენ შორის მე ჩემს თავს სრულებით კმაყოფილად და ბედნიერად ვრაცხავ, რადგანაც ამ დეპარტამენტის შრომის-მოყვარეს სოფლის და ქალაქის მცხოვრებლებში გამოიხატება ქვემარტი სული შრანციის ხალხისა.“

ამ სიტყვის გამო ბელგიის გაზეთი Indpendance Belge ამბობს: „იმპერატორისაგან ოქსერში თქმული სიტყვა დიდად იმოქმედებს შრანციაში და მთელს მეროპაში, შრანციაში ამისთვის, რომ ის არის პასუხი ტიერის სიტყვისა სჯულის-დამდების კრებაში, მეროპაში ამისთვის, რომ ის ომს უცხადებს 1815 წლის ტრაქტატებს.“ — შ. შირარდნი, რედაქტორი ფრანკფურტის გაზეთის Liberté მოკლედ ახსნის ნაპოლეონის სიტყვებს: „იმპერატორის სიტყვების განმარტება საჭირო არ არის; ის მოასწავებს ზარბაზნების გრი-ალს მთელს მეროპაში.“

ნემეცური ტელის გაზეთი სწერს: „იმპერატორის სიტყვებმა, ოქსერში წარმოთქმულ-

მართული თეატრი.

ამოღია „სოლის შერთევენება“ და „ძალათ აქიმა“.

იმ პირებს, რომლებმაც ისურვეს შემოხსენებულის კომედიების წარმოდგენა, ძალიან კარგათ უცნაოთ თავ-თავიანთი როლები. იმათს მიხერა-მოხერაში და ლაპარაკში მოუხერხებლობა არ სჩანდა. „სოლის შერთევენებაში“ განსაკუთრებით სამნი თამაშობდნენ ძლიერ კარგათ თავ-თავიანთს როლებს: უ. ბარსოვი — სგანარლისა, უ. მამულოვი — პანკრასის როლსა და უ. ძალოუბანსკი — პირონელთ ფილოსოფიის დოქტორისას. უ. მამულოვს მანც დოქტორის როლში კაცი ვერ გამოიქნობდა. ჩვენ არ გვეგონა, თუ ჩვენის თვალის წინ საშუალო საუკუნის სხვალასტიკი არ მოქმედებდა და არ ბასობდა, როდესაც ვხედავდით უ. მამულოვის თავისუფლათ ხელის და ტანის ხმარებას, გულ-ამაყობით სიარულს და ადვილებულს ლაპარაკს. სასიამოვნოა, რომ ქართულს სცენაზედ ნამდვილს ნიქს შევხვდით. მეორე პიესამ „ძალათ აქიმა“ კიდევ უფრო დაამტკიცა უ. მამულოვის ნიქი. მინ წარმოიდგენდა, თუ ის კაცი, რომელიც ასე ნამდვილათ წარმოადგე-

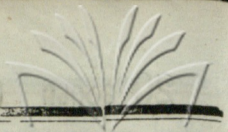
ნდა პრისტოტელის ფილოსოფიის დოქტორისა, შემდეგ მათუა მევაქსის კომიკურს (სასაცილო) სახეს მიიღებდა. „ძალათ აქიმაში“ თავი როლი უ. მამულოვისა იყო. ამ პიესაში უ. მამულოვმა ყველა გაგვაკვირვა, შოველი იმისი გარეგანი ყოფა-ქცევა აღმოხატავდა იმის შინაგანს ღელვარებას. რასაც ერთ ვერ გამოსთქვამდა, იმას პირის სახით და ხელოვნურის მოქცევით გაგვაგებინებდა ხოლმე.

ამოღია „ძალათ აქიმა“, როგორც ზევით მოვიხსენეთ, არის მოლიერისაგან დაწერილი და არ ვიცით კი ქართულს ენაზედ ვის გადამოუთარგმნია; მაგრამ რა ვთქვი!... ნეტაი ნათარგნი იყოს, თორემ ბევრათ ემჯობინებოდა. ღლოცივის მთარგმნელს მონდომება ფრანკფურტის ცხოვრების სურათის გადაკეთება ქართულს ცხოვრების სურათზედ; მაგრამ ერთი მეგრელისა არ იყოს, ისე მოსვლია. მეგრელმა ორ მწყერს მიმინო მიუტყვა და თან მიამხა — „ქირი ქოფი, ქირი ქოფი“ (ორივე დაიჭირეთ), ვერც ერთს კი მიმინო ვერ მიეწია. ამ გადაკეთებულს კომედიას ფრანკფურტის ცხოვრების სურათი დაკარგვია და ჩვენს ცხოვრებაშია უფრო არ უღდა.

ღაღეჯილის ევროპიულის ტანთ-საცმელით მევაქსე და შემდეგ გმელ საყულობიანი დოქტორი, რომელსაც ერთი არაზინი წვეტიანი ქული თავზედ ხურავს, ჩვენს ცხოვრებაში არ იბოვება. ის გარეგანი მორთულობა მათუ-მევაქსისა და ჩვენი საწყალი გლეხები და მე-ბატონე ერთათ რაღაც უმზავსოთ თვალში ეჩხრება ხოლმე მაყურებელს. ამისთანა არე-ვადარევა ტან-საცმლისა თუმცა გარეგანს სახეს კომედიისას აფუჭებდა, მაგრამ შინაგანს აზრს თავისი სიკეთე მანც არ დაკარგვია.

ამოღიის აზრი ეს არის: ერთს გონება-მხილს მევაქსეს ქეიფობაში თავის ცოლის მზითვეი გაუფანტავს. სოლი ამ საქმეს ესაყვე-დურება და იმდენზედ მიიყვანს ქმარს, რომ თავს გაალახენებს. სოლის უნდა მაგიერი გადუხადოს და შემთხვევაც მალე მიეცემა ამ-სისთვის. ორი გლეხი შემოდის მევაქსე მათუას სახლში და აქიმს ეძებენ. მათუას ცოლი იმათ დაჯერებს, რომ იმისი ქმარი მათუა დიდი აქიმა, და ამასთან კიდევ დაარბევს იმათ, რომ ვიდრემდის კარგათ ჯობით გვერდებს არ გაუხურებენ, მათუა აქიმაზს არ გააცხადებს, ზოგები ისე მოიქცევიან, როგორც ქალმა დაარბვა. მანამ აქიმა ვარა-

მათუას არ ათქმევენებენ, არ მოეშვებიან. მათუა აქიმათ მორთული წავა გლეხების ბატონის სახლში და ბატონს ლაზთიანათ ფუ-ლებს დასტყუებს. აქ შემთხვევით შეიტყობს, რომ ქალი სიყვარულის გამო დამუნჯებულია. ძალის საქმოსაც აქ ბლომათ ფულს ააკუ-ცნის და ბოლოს პიესა გათავდება იმით, რომ ქალი თავის საყვარელს შეერთავს. მეტად შესანიშნავია ამ შემთხვევაში მათუას სიტყვები: „აქიმის ხელობაში უპატრონება არ იყოფებო; ათასი კაციც საიქოს რომ გაზავ-ნო, პასუხს იმათთვის კაცი ვერ მოგკითხავსო. ბინდ მოჰკალ ავათ-მყოფი, გინდ მოარჩინე, ფული ორივე შემთხვევაში გეძლევაო. აბა რა ბრიყვი ვიქნები, ამისთანა ხელობაზედ სიკე-დილამდის ხელი ავიღოო.“ — შინ, როდესაც მარტო ვაქსის-მყიდავი იყო მათუა, დღე არ გავიდოდა, რომ იმისთვის გვერდები ჯობით არ დაეზილათ და უპატრონოც არ დაეძახათ. ძვირა გავიდოდა, იქნება ორ მანეთსაც ვერ მოიგებდა, ახლა კი ცოლის მადლობით, ვინ იცის, კვირაში რამდენს ფულს არ იშოვნის. იმისთანა ხალხში, სადაც მათუა მოქმე-დებს, კაცი უმეცრების გამო ვერაფერს საქ-მეს საფუძვლიანათ ვერ გამოიძენს. როგორც

მა, იმ გვარით შესძრა პარიზი, როგორათაც იმ სიტყვებმა, რომლითაც 1 იანვარს 1859 წ. იმპერატორმა ახალი წელიწადი მიულოცა ავსტრიის ელჩს ფონ-ბუბენერს. ახლა ნახე- ვარი პარიზი მტკიცედ დარწმუნებულია, რომ საზოგადო რამი მოხდება. იმპერატორის სიტყვებმა არა თუ მარტო პუბლიკა გააკვირვებს, არამედ მმართველობის პირებიც. თუმცა იმათი ციან, რომ იმპერატორს სჯერა, რომ იმის მოხდება, მაგრამ ისინი არ მოელოდნენ, რომ ის ასე ცხადთ და ენერგიულად გამოაცხადებდა თავის აზრს მ. კსერში. მანცა სჩანს, რომ ნაპოლეონი III დარწმუნებულია იმის აუცილებლობაზე. ეს რომ ასე არ იყოს, იმპერატორი ასე ცხადთ არ წარმოსთქვავდა თავის აზრს, რომ შრანციამ უნდა გააუქმოსო 1815 წ. ტრაქტატები.

მეორე კორრესპონდენტი ქელნის ბაზეთისა სწერს: „მთლილრის სასახლეში, უკანასკნელს ბაღში, იმპერატორი ნაპოლეონი ძალიან დიდხანს ლაპარაკობდა პრუსიის ელჩთან, გრაფ ფონ-დერ-ლოლტთან, რომლის შემდეგ ფონ-დერ-ლოლტმა მაშინვე მოძებნა იტალიის ელჩი უ. ნიგრა და დაუწყო რაღაცა ლაპარაკი. მანინა მეტეტრინისამ, ავსტრიის ელჩის ცოლმა, შენიშნა ყოველივე იმათი მოძრაობა, მივიდა იმათთან და ხმა-მალლა შესძახა, ასე რომ მთელი პუბლიკა გოაცდა: Voila la conspiration. Je la saisis en flagrant delit. „აი შეთქმულობა. მე ზედ წავესწარ დანაშაულობას“.

იტალია. რას გრძობს (*) იტალია იმის დაწყობის წინ. შლორენციდამ იწერებინან, 1 მაისიდან, რომ სენატმა 67 ხმის უმრავლესობით წინააღმდეგ ერთისა გადასდვა ორი მილიონი ფრანკი სიმაგრეების ასაშენებლად კრემონაში.

ამავე დღეს მოხდა ხალხის დემონსტრაცია (მოძრაობა). ხალხსა სურს, რომ იმის იყოს. დემონსტრაციის დროს ბევრჯერ ისმოდა:

(*) 1815 წლის ტრაქტატის ძალით, რომელიც პირველის ნაპოლეონის დამარცხების შემდეგ მერობის სახელმწიფოებმა დააწესეს შენაში, მთელი იტალია დაგლიჯეს რამდენსამე საშუალოფლოდ და სხვა და სხვა დინასტიებს დაუბრუნეს. საფოია, პიემონტი, ნიცა და ბენუა მისცეს საფოიის დინასტიას, რომელსაც ეკუთვნის ახლანდელი იტალიის კაროლი; მილანი და მენეცია, რომელიც ლომბარდო-ვენეციის საკაროლოს შეადგენდნენ, ერგო ავსტრიას; ტოსკანა და მოდენა — ორს ავსტრიის პრინცებს; პარმა და სიცილია ნეპოლით-ისპანიის ბურბონების დინასტიას; რომი სეკულარული მართობა-პაპს. 1848 წ. ლომბარდო-ვენეცია აუბუნტდა ავსტრიას; სიცილიამ დაარღვია ერთობა ნეპოლითან;

პატარა ყმაწვილს ყოველი ნათქვამი ზღაპარი მართალი ჰგონია, ისე ამ უმეცარს ხალხში ყოველი განაგონი ამბავი კაცს მართლად მიაჩნია. ის არ დიწყებს გამოძიებას, თუ რაოდნათ მართალია ამ შემთხვევაში ეს მოკორტებული ამბავი. ღაჰყაროს კი ვინმემ რამე შესანიშნავი ხმა, თორემ მეორე წამს ამ ხმას ათასი ენა გაიმეორებს და რამდენს პირშიაც ეს ხმა გაივლის, იმდენათ უფრო დიდდება და სახეს იცვლის. აი მაგალითად: კომედიაში „მზის დაბნელება“ ბატონსა და ყმას, რომელნიც მოულოდნელს შემთხვევას უნდა დაესწრნენ, გული ორივეს ერთ გვარათ უცემთ. ბატონი რომ ერთს ამბავს მოაკურებს — დაბნელების დროს კის ფრინველები კლანკებით ცხვირპირს დაგვაფხრეწენო, გლეხი კიდევ თავის მხრით უარესს იტყვის, — ჩოჩრები გაცოფიანდებიან და ყველას დაგვკამენო. მართალი არც ერთს არ გაეგებათ, ორივე სტყუიან; მაგრამ ან კი რა ქნან, რომ ერთმანეთს არ დაუჯერონ, ნამდვილის მართლის მთქმელი კაცი რომ არაფერ არის. რომელს ხალხშიაც არაფერი სწავლა არ შესულა, იქ კაცმა არ იცის, რომელს განაგონს ხმას დაუჯეროს და ამისთვის ცბიერის კაცისაგან ყოველი მოგონილი ამბავიც სარწმუნოთ მიიჩნია. „ძალათ აქიმში“ დედა-კაცს თავის ქრმის მათუას ჯავრი სჭირს და ეძებს რამე საშუალებას, რომ ის ვისმეს მწარეთ გააჯოხინოს. აი მარტო ეს არის იმის მიზეზი, რომ დედა-კაცი აქიმის მძებნელს გლეხებს ეუბნება — მათუა მევაქსე ჯანოაში აქიმი არისო და, თუ კარგათ არ გასახრეთ, თავს არ გამოიჩენსო. ამისთანა მოკორტება სრულებით საქაოა, რომ გლეხმაც და ბატონმაც მეორე წამსვე სალახანა ვაქსის მყიდავი მათუა აქიმით დასახონ. რაკი მათუა გაჯოხნეს, ახლა უარზედ არც ის დგას და ყოველს ღონის-ძიებასაც ხმარობს, რომ აქიმობაში სახელი გაითქვას. ის კიდევაც დარწმუნდა, რომ აქიმობის სახელი იმის გაფხეკილის ჯიბისთვის სასარგებლო იქნება. მათუას თავის სიცოცხლეში ბევრი პანკრასისთანა მეცნიერები უნახავს და ბევრჯერაც გაუგონია იმათან არისტოტელისა და სიცერონის სახელი. ის ახლა ამ განაგონის სახელებითაც კი სარგებლობს. მათუა ამ განაგონს სახელებს ხშირათ ხმარობს მებატონის სახლში და ამასთან ყოველს სიტყვას, რაც კი ენაზედ მოვარდება, წამოროაშავს ხოლმე, რომ უფრო დააჯეროს უმეცარი მებატონე თავის

გამარჯვება კაროლს! გამარჯვება ჯარს! გამარჯვება ბარბაბლდის! ძალაქის ტურინის სტუდენტებმა დანიშნეს თავის შორის კომიტეტი უნივერსიტეტის ლეგიონის (პოლკის) შესადგენათ. ამ ლეგიონში უნდა შევიდნენ მთელი სახელმწიფოს უნივერსიტეტების სტუდენტები. ძატანის სინდიკმა აცნობა სამხედრო მინისტრს, რომ სახალხო გვარდია ვალდებულია მშვიდობიანობა დაიცვას, თუ მმართველობამ გაიყვანა იქიდან გარნიზონი. სამხედრო მინისტრმა ამ შემთხვევის გამო მიულოცა ძატანის სახალხო გვარდიას. — შლორენცია, 20 აპრილს (2 მაისს). იტალიის გაზეთების ტელეგრაფები და კორრესპონდენტები (წერილები) ამოწმებენ იმ საზოგადო აღტაცებას, რომელშიაც ჩავარდნილია ახლა ჩრდილოეთი და სამხრეთი იტალიისა, მილანის და პალერმო ქალაქები. შლორენცია ცხადდება სურვილი იმისა, რომელიც შიაც წინამძღოლელათ მიკტორ-მმანუილი უნდა იყოს და რომელიც იტალიის ერთობა უნდა დაამკვიდროს. ჰეელაზედ უფრო ხმა-მალლა ცხადდება ეს სურვილი პალერმოში, ნეაპოლში, პარმაში და ბოლონიაში (უმთავრესი იტალიის ქალაქებია). უფრო მშვიდობიანათ და ზომიერათ ამ შემთხვევაში იქცევიან რომა და ტოსკანა შეადგინეს რესპუბლიკა; პაპა გააგდეს. 1849 წ. აშლილი სამფლობელოები ისევ დაბარტეს და უწინდელს რიგზედ დააყენეს.

1859 წ. შრანციის შემწეობით იტალიის მდგომარეობა სრულებით შეიცვალა. ავსტრია დაამარცხეს და ლომბარდია სარდინიის კაროლმა მიკტორ-მმანუილმა დაიპირა. ტოსკანა, მოდენა, პარმა და რომანია (ეს უკანასკნელი პაპის სამფლობელოს ნაწილი იყო) შეერთდნენ სარდინიასთან: აქ თითო ხალხმა გაყარა თავისი მფლობელები და მიკტორ-მმანუილის ხელში გადავიდა. — სიცილიამ ნეპოლით ისურვა ერთობა იტალიასთან. აქ შემოვიდა ვოლონტერების ბარბაბლი, ხალხი და ჯარი იმას მიუდგა, თავისი კაროლი გადაგდო ტახტიდამ და სურვილიც შეისრულა. საფოია და ქალაქი ნიცა იტალიამ გასამარჯვლოდ შრანციას დაუთმო. მენეცია და რომი თავისი მხრით დარჩნენ ისევ უწინდელს მდგომარეობაში: პირველი უკირავს ავსტრიას, რომი-პაპს. — მთელმა მერობამ, ავსტრიისა და რამდენისამე სახელმწიფოს გარდა, მიიღო იტალიის ერთობა და ის საკაროლად აღიარა. ახლა იტალიელების სურვილი ის არის, რომ ავსტრიას მენეცია ჩამოართოს და პაპს-რომი, რომელიც უნდათ სატახტო ქალაქად დასდონ და მთელი იტალია ერთს სახელმწიფოთ გახადონ.

იტალიის საკაროლო შეადგენს 22 მილიონს ხალხს, რომელიც თითქმის ერთი ტომია და ერთს სარწმუნოებას ეკუთვნის, ესე იგი საკათოლიკო აღსარებას; სივრცე იტალიისა არის 4563 კვადრატის მილია.

ტურინში. როგორც კი დეპუტატთ პალატაში მიიღეს სჯული, რომელიც მმართველობას აძლევს სრულს ნებას და განუსაზღვრელს რწმუნებას, ისე ასმა ხმამ, როგორც ერთმა, აღტაცებით იგრილა; სენატში მოხუცმა მარზალომ ჯინო ძაპონიმ დასდვა კრების სტოლზედ სჯულის პროექტის მოხსენება ამ ხმით: „ღმერთმან კაროლს გაუმარჯოს!“ — მთელი კრება ფეხზედ ადგა, გაიმეორა ხმა-მალლა ეს სიტყვები და დამტკიცა სჯული ამ საზოგადო აღტაცებაში. მთელს პალატაში და ქალაქში ამას ამბობდნენ: „ჯინო ძაპონი თავის წინაპრების ღირსია“. მაგრამ ამ ხალხის შეიარაღებასთან გვერდით მოქმედებს უფრო დამშვიდებით და აუჩქარებლათ დიპლომატია. ლამარმორამ თავის მხრით ერთჯერ კიდევ გამოაცხადა, რომ იტალია თავს-დასაცემათ არ აღტყურებია.

დეპუტატთ პალატა, 21 აპრილს (3 მაისს) — ცრილობაში განსჯიდა საქმეს, თუ როგორ უნდა შესდგეს ვოლონტერების კორპუსი და როგორ უნდა დაიცვან, ვინიცობა თუ ჩხუბი მოხდა, საზოგადო მშვიდობიანობა სამხრეთის პროვინციებში. ლენერალმა ლამარმორამ გამოაცხადა, რომ ვინიცობა თუ ჩხუბი მოხდა, მმართველობა მოუწოდებს მთელს სახალხო ძალას, რომ იმან აღმოუჩინოს მას შემწეობა. პრინცი ჰუმბერტი წავიდა ნეაპოლში კამიტეტების დასაწესებლათ. იმათ უნდა დაიცვან საზოგადოების მყუდროება ბურბონის პარტიების და ზოგის სამღველოების წინააღმდეგ, თუ იმი მოხდა.

ზაზეთი (Italia) გამოაცხადებს, რომ მშვიდობიანობა შეიძლება მხოლოდ მაშინ გაგრძელდეს, თუ ავსტრია მენეციაზედ როგორც იტალიასთან მორიგდება. იტალიას, როგორც ბიქსიო ამბობს, სურს და კიდევ უნდა დაუმტკიცოს მთელს ქვეყანას, რომ ის მარტო მომღერალს კაცებს არა ზრდის; ის თავის ერთობას იცავს მხედრის სიმამაცითა და მოქალაქეების ვაჟკაცობით; იტალიამ აგრეთვე კარგათ იცის, რომ ნაყოფიერი არიან მხოლოდ ის კეთილნი საქმენი, რომელიც დიდის მსხვერპლით არიან მოპოვებულნი. ლენერლის ბარბაბლის შეილი მენოტი ბარბაბლი დიდი ხანი არ არის რაც პარიზში იყო და, როგორც ისმის, ბევრი სამხედრო იარაღი უყიდნია.

— რომის სასახლეში, შარნეზეში, შრანციის II (*) კარზედ სულ ყოველი ფერი მზათ

(*) 1860 წლამდის იტალიაში იყო ნეაპოლის საკაროლო. აქ მეფობდა ბურბონების შთამომავალი შრანციის II. ამ წელს სეკტემბერში ბარბაბლიმ გადააგდეს და აქიმობითა. რა სარგებლობა აქვს ამითი მათუას? — ძალიან დიდი. მართი რომ ღატაცს მათუას თავისის სიტრუით ჯიბე უსქელდება, მეორე რომ ის ყველას პატიოსან კაცად მიიჩნია და, როგორც ჯანოაზს აქიმს, საზოგადოებაშიაც დიდი პატივი აქვს. პიესის დასასრულს მათუა თვითონვე ამხელს თავის უმეცრებას აქიმობაში, მაგრამ, რადგან საზოგადოება ისე უგუნური უნახავს, რომ მევაქე მათუა ძალათ აქიმით გაუკეთებია, მაშ მეტი რა ქნას, რომ არ იტრუოს და ხალხი არ ცარცვოს. ამის იქით საკვირველი არ იქნება, თუ ჩვენს ქვეყანაშიაც სოფლათ და სოფლათ ეხედავთ ხოლმე, რომ მკითხავენი ძალიან გამრავლებულნი არიან. ხალხის გაუნათლებლობა აძლევს იმათ ნებას შეუბრალებლათ ქვეყანა ატყუონ. მიდრემდის ხალხი ამ გვარს უმეცრებაშია, მათუასთანა კაცებსაც ყოველთვის შეეძლება, რომ იმათან ისარგებლონ ხოლმე. ამ შემთხვევაში არ შეიძლება, რომ ჩვენს თავს ასე არ ეკითხოთ: — რა იხსნის ხალხს ამ გვარის მდგომარეობისაგან? — მხოლოდ ერთი სწავლის გავრცელება და იმისი განათლება. მაგრამ საუბედუროთ

არის, რომ ის რომიდან გამოვიდეს. იქნება შრანციის II ფიქრობდეს ტახტის დაბრუნებას ნეაპოლში, ან იქნება სხვა რამე განზრახვაც ჰქონდეს გულში, მაგრამ ამაზედ ჯერ არაფერ არა იცის რა. ეს კი მხოლოდ მართალია, რომ იმან ორი გზით ბარგი ჩივიტა-მეციაში (რომის მახრის ქალაქია ზღვის პირად) გაგზავნა, სადაც ეს ბარგი ჩაალაგეს ხომალდებში.

პასტრია. გამაგრება ოთხ-კუთხისა (*) მენეციის მხარაში. ოთხ-კუთხის გასამაგრებლად ავსტრია, რაც კი საჭიროა ყველას ამზადებს. აქ ყველა ადგილიდან ჯარები იკრიფება. თუმცა ავსტრია და ლენიანო არა რჩებიან გაუმაგრებლად, მაგრამ სამხედრო მთავრობა უფრო მერონას და მანტუას ამაგრებს. აქ ინახვენ თოფ-იარაღს და სხვა სამხედრო საშუალებას. მერონის ციხე 1859 წლიდან ძალიან გაამაგრეს. არტილერია სულ ხელ-ახლა გადააკეთეს. იქ ახლა 500 ზარბაზანია ბატარეებზედ.

მერონის ციხე შესანიშნავი იმითია, რომ კავშირი აქვს იმპერიის ცენტრთან და ერთი წელიწადი მეტი შეუძლიან მტერს გაუმაგრდეს.

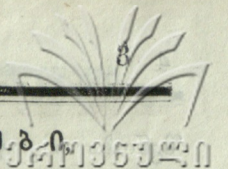
ზოგიერთს შემთხვევაში მანტუა მერონაზედ მაგარია. იმის აღება მხოლოდ მაშინ შეიძლება, როცა მტერი იმას გარემოცოვრტყმება. მაგრამ ამ ციხის გარე-შემოსარტყავედ დიდძალი ჯარი უნდა და ხანგრძლივი დგომა ციხის გარეშე. 30 ათასს ჯარის კაცს იქ ერთის წლის განმავლობაში არც სარჩო შემოაკლდება და არც სხვა სამხედრო იარაღი.

მანტუას გარეშემო ადგილების ორი მესამედი ნაწილი სამს ტბას უჭირავს. მით ამ ტბების პირზედ დგას სიმაგრეები. პირველს ჰქვიან ზევეთი ტბა, მეორეს — მეცო და მე-სამეს — მვეითი. სხვა მხრით, სადაც ტბა არ არის, გაყვანილია დიდი თხრილები. ომის დროს ამ თხრილებს გაავსებენ ხოლმე ტბიდან გამოყვანილის წყლით. მხრილია სამი რიგი; ორი იმათგანი კიდევ აავსეს წყლით; მესამესაც, როგორც ისმის, მალე აავსებენ. აქედამ სჩანს, რომ ოთხ-კუთხე შეადგენს დიდ და ძალიან გამაგრებულს ბანაკს, სადაც ყოველივე უპირატესობა იმათ მხარეზედ არის, ვინც ამ ბანაკიდან ომობს.

დო ტახტიდამ შრანციის II, რომელიც იმას აქეთ რომში სტოვოვებს. ნეაპოლი უფროთა იტალიასთან. (*) ოთხ-კუთხეს ეძახიან ოთხს ციხეს: მერონას, მანტუას, პესკიერას და ლენიანოს, რომელიც მენეციის მხარაში მდებარეობს და ახლა ავსტრიელების ხელში არიან. ამ ციხეებს იმისთვის დარქვეს ოთხ-კუთხე, რომ თავის მდებარეობით ოთხ-კუთხეს შეადგენენ.

ჯერ კიდევ ჩვენს მეცნიერებს ამისთანა საქმისთვის სძინავთ.

ჩემს კრიალოსანს.
მიყვარდი კრიალოსანო, ერთ მიწუტს არ გცილდებოდი; შენ-მოკეცილი ვიჯექი და ისე შეგამტყულოდი; შეიქრს ყველას შენ მიკარავდი, შენის თამაშით ვტკებოდი; მეპყარ ხელში და მოაჯირის დღემლით ვიყავ მეკდომარე; სხვა ფიქრი შემომივიდა, მისგან შევიქმენ მემუნვარე; ის რომელ შენის თამაშით უშუათ დღეები ვტარე; შარისველობით მომექვე, სხვა საქმეს არ მიმიკარე; დეარჩი, მოვკლდი მე შენგან ოჯახის განკარგულებას; რადგან დროებით მიქცევიდი, ჰგონებდი, დიდს ერთგულებას; მეტს აღარას ვიტყვი მე შენსას, არც ვინებას და არც ქებას; ახლოს კი ვეღარ ვენდობი, შორიდან გწირავ მადლობას.
მნენა მარგარიტა წულუკიძისა.
28-ს დეკემბერს, 1865 წ.
სოფელი ივან-დოი.

გერმანია. (*) საომრად მზადება გერმანიის მიერ. ამბობენ, რომ საშუალო გერმანიის სახელმწიფოებს სურთ სივრცის წარუდგინონ ის აზრი, რომ ყველა საფედერაციო კონტინენტებს (ჯარებს) მიეცეს სამხედრო მოძრაობა. მთლიან გერმანიის გაზეთი ამბობს: პრუსსია და იტალია ერთმანეთში დათანხმდნენ, რომ იტალიამ პირველად დაიწყოს ჩხუბი ავსტრიასთან. ბერლინი იწყებდა 22 აპრილიდან (4 მაისიდან), რომ პირტე მბერგმაც (ერთი გერმანიის საკაროლო-თავანი) საქსონიასათვის არ მისცაო ნამდვილი პასუხი პრუსსიას შეიარაღების თავიდანმზადებელად.

19 აპრილს ღრუხინი იწყებდა: აქ ყველას ჰგონია, რომ ომი აუცილებლად მოხდება. უფალი ბეისტი (საქსონიის მინისტრი) საქვეყნოდ აცხადებს, რომ პრუსსიამ განიზრახა, რომ გერმანიის საქმე რაც უნდა იყოს, მინც ხმლით უნდა გადაწყვიტოს. არც მინისტრია მშვიდობიანად და არც კაროლის სასახლე. ღლით-ღლე ელიან საქსონიაში პრუსსიის ჯარის შესვლას. საქსონიის კაროლის ოჯახობა ძალიან აღშფოთებულია და ისეთს შიშშია, რომ ძრიელ მაგარს საქსონიის ციხეში კენინგშტინშიაც ვერ ბედავს ფულის და ძვირფასის საქონლის გადატანას. ის საკიროდ რაც ისინი ლონდონში გაგზავნოს. მართი ნაწილი ამ ქონების რკინის გზის მახლობლივ არის შენახული, რომ დაუყოვნებლივ გაგზავნონ ანგლიაში, თუ ვინცობა პრუსსიის ჯარი საქსონიის საზღვარში შევიდა. საქსონიასა და ავსტრიას შუა არის მოლაპარაკება, თუ როგორ უნდა მოიქცეს საქსონიის ჯარი, ვინცობა, რომ პრუსსია თავს დაეცეს. არ იციან რომელს გზას დაადგენ ამ ორში. მენაში სურთ, რომ საქსონია შეებრძოლოს პრუსსიას ამ გვარს ძალდატანებულად. მაგრამ კაროლი და იმისი დაახლოებული მრჩეველები იმ აზრისანი არიან, რომ ბრძოლაში შეებრძოლებოდნენ იმპერატორს სხვა პირობებშიც მოითხოვა. ლონდონში, როგორც იმისი, კიდევ განუსჯიათ ფრანკფურტის იმპერატორის მოთხოვნებზე და ახლა ამტკიცებენ, რომ ბლადსტონი წავა პარიჟში, რომ დაბოლოებით მორიგდნენ იმ საქმეზე, რომელიც ასე დიდ-საქიროა მეროპის მშვიდობიანობისთვის. შლორენციანზე დიდი მოქმედება არ ექნება იმას, რომ შრანციამ ნეიტრალიტეტი გამოაცხადოს, ამისთვის რომ თვით თავისი სარგებლობა არ მისცემს ნებას შრანციას, რომ იტალია სასამიროდ მდგომარეობაში ჩაადგოს.

ამაზედ ერთი ბელგიის გაზეთის კორრესპონდენტი (ამბის შემტყობი კაცი) პარიჟში იწყებდა: „ამბობენ, რომ ლორდი პოულის ცდილობდა ყველანი საქმეში მოზიარენი სახელმწიფოები დაეთანხმებინა კომფერენციის შეკრებაზედ ლონდონში, რადგანაც მეროპის სახელმწიფოებმა და საპოლიტიკო წრეებშიც ეჭვი აიღეს კონგრესის შეყრანზედ პარიჟში. მაგრამ ეს პროექტი ანგლიის ელჩისა შრანციამ არ მიიღო და ამისთვის უფრო სარწმუნოა ვიფიქროთ, რომ ეს წინადადება უკმაღლეა ჩაივლის. შრანცია ჩუმად ემზადება ყველს გვარს მოულოდნელს შემთხვევისათვის, რომელიც შესაძლოა მოხდეს ახლანდელს მდგომარეობაში.

ამბობენ, რომ სამხედრო სამინისტრო ჩუმად მოუწოდებს უფადოთ დათხოვნილს სამხედრო სამსახურის კაცებს და შეავსებს იმათი საქვეითო და საცხენოსნო დივიზიის კადრებს.

ბასი რეფორმის ბილის მეორე წაკითხვის დროს. ქვემო პალატის შეყრილობაში, 27 აპრილს, სახელმწიფო ხაზინის კანცლერმა უ. ბლადსტონმა წარმოსთქვა: „მე იმ აზრზედ ვდგევარ, რომ ამორჩევის უფლება იმოდენათ უნდა გავრცელდეს და მიეცეს ამას იმოდენა ძალა, რომ არ გადაჭარბოს ზომიერებას. ნურავის ეგონება, რომ პალატის გამჯობინება არ შეიძლებოდა, იმ პალატისა, რომელიც მთელის ქვეყნის სჯულის-დამდების

დროს. სჯობიან ჩვენ ჯარით ბავარიაში გაეზრუნდეთო. ჯერ კი არ არის გადაწყვეტილი, თუ რომელს აზრზედ დადგებიან, მაგრამ ეს დიდს არაფერს მოასწავებს. საქმე იმაში მდგომარეობს, რომ ომი აუცილებელია.

ანგლია. ლონდონი, 23 აპრილს (5 მაისს). ბაზეთი „International“ გამომგვეცემს, ვითომც ხმა გაეზრდილ იყოს, რომ კაბინეტი დათხოვს პარლამენტს, თუ ვინცობა უმთავრესი დადებულბანი ბილისა აღმორჩევი ცელილებზედ შესვლას, მაშინ რადესაც სჯულის პროექტი განიხილება პარლამენტის კამიტეტში.

— ბაზეთი „Times“ ნამდვილი წყაროებიდან გამომგვეცემს, რომ იმპერატორი შრანცი-ოსებს დაპირდაო ვენგრის ამ გაჭირებულს მდგომარეობაში, რაც კი იმისგან შესაძლოა, ყოველგვარის სარგებლიანის საქმის და უპირატესობის მიცემას. ამბობენ, ვითომც იმპერატორის მთავრობასთან მოსარგებლათ ღვაკი ვენაში დაუბარებიათ, იმისთვის, რომ 1848 წელში დაწესებულის სჯულის ძალით დაუყოვნებლივ გადაწყვიტონ ვენგრის საქმე.

— ნემეტურს „ქელნის ბაზეთში“ სწერენ: „ყველას ერთილა იმედი დარჩენია მშვიდობიანობის გასაგრძობლათ: ეს იმედი არის კონგრესი. ნამდვილათ ვიცი, რომ ანგლიის ელჩმა პარიჟში, ლორდმა პოულიმ იმპერატორს ნაპოლეონს მისცა წინადადება, რომ ლონდონში შეიყაროს სავერობო კონგრესი. რასაკვირველია ის იმპერატორისაგან ვერ მიიღებდა კმაყოფილს პასუხს, რადგან თვითონ იმას სურს, რომ კონგრესის ყრილობა მოხდეს პარიჟში. როგორც სხანს ანგლია ამაზედ თანხმა არის, მაგრამ ვინ იცის სხვა სახელმწიფოები დათანხმდებიან თუ არა. ამასაც ამბობენ, რომ მინამ ანგლიის პლანზედ დათანხმდებოდეს იმპერატორმა სხვა პირობებშიც მოითხოვა. ლონდონში, როგორც იმისი, კიდევ განუსჯიათ ფრანკფურტის იმპერატორის მოთხოვნებზე და ახლა ამტკიცებენ, რომ ბლადსტონი წავა პარიჟში, რომ დაბოლოებით მორიგდნენ იმ საქმეზე, რომელიც ასე დიდ-საქიროა მეროპის მშვიდობიანობისთვის. შლორენციანზე დიდი მოქმედება არ ექნება იმას, რომ შრანციამ ნეიტრალიტეტი გამოაცხადოს, ამისთვის რომ თვით თავისი სარგებლობა არ მისცემს ნებას შრანციას, რომ იტალია სასამიროდ მდგომარეობაში ჩაადგოს.

ამაზედ ერთი ბელგიის გაზეთის კორრესპონდენტი (ამბის შემტყობი კაცი) პარიჟში იწყებდა: „ამბობენ, რომ ლორდი პოულის ცდილობდა ყველანი საქმეში მოზიარენი სახელმწიფოები დაეთანხმებინა კომფერენციის შეკრებაზედ ლონდონში, რადგანაც მეროპის სახელმწიფოებმა და საპოლიტიკო წრეებშიც ეჭვი აიღეს კონგრესის შეყრანზედ პარიჟში. მაგრამ ეს პროექტი ანგლიის ელჩისა შრანციამ არ მიიღო და ამისთვის უფრო სარწმუნოა ვიფიქროთ, რომ ეს წინადადება უკმაღლეა ჩაივლის. შრანცია ჩუმად ემზადება ყველს გვარს მოულოდნელს შემთხვევისათვის, რომელიც შესაძლოა მოხდეს ახლანდელს მდგომარეობაში.

ამბობენ, რომ სამხედრო სამინისტრო ჩუმად მოუწოდებს უფადოთ დათხოვნილს სამხედრო სამსახურის კაცებს და შეავსებს იმათი საქვეითო და საცხენოსნო დივიზიის კადრებს.

ბასი რეფორმის ბილის მეორე წაკითხვის დროს. ქვემო პალატის შეყრილობაში, 27 აპრილს, სახელმწიფო ხაზინის კანცლერმა უ. ბლადსტონმა წარმოსთქვა: „მე იმ აზრზედ ვდგევარ, რომ ამორჩევის უფლება იმოდენათ უნდა გავრცელდეს და მიეცეს ამას იმოდენა ძალა, რომ არ გადაჭარბოს ზომიერებას. ნურავის ეგონება, რომ პალატის გამჯობინება არ შეიძლებოდა, იმ პალატისა, რომელიც მთელის ქვეყნის სჯულის-დამდების

შეყრილობების თავში სდგას, (ტაშის კერა). მე დაჯერებული ვარ, რომ თუ მუშა ხალხი-დგანაც მოემატენ წარმომადგენლები, ესენი შემოიტანენ ახალს წნეობის ძალას, იმ ძალას, რომელსაც ჩვენ ახლა მოკლებულნი ვართ. (ბაიგონეთი გაიგონეთ!)

ხალხსა სურს რეფორმა (ცელილება) და ეს ხალხის სურვილი გონიერია. პალატის ჰგონია, რომ ღირს-პატივცემულმა ბირმინგამის წარმომადგენელმა უ. ბრაიტმა საქმეს გადააჭარბა იმით, რომ იმან სთქვა, ვითომც ხალხმა რეფორმის სასარგებლოდ გამართა ასი მიტინგი. ამაზედ მე დაქვემდებარებით გეტყვი, რომ ამ მიტინგების რიცხვი უფრო მომატებული იყო: მიტინგები შეიყარა 187 (ას ოთხმოცდა-შვიდეტი). ბარდა ამისა ამას ესეც უნდა დაუმატო, რომ პალატაში შემოვიდა ამ ცელილებზედ პეტციები (თხოვნა), რომელზედაც ექვსას ათასს კაცს ხელი აქვს მოწერილი.

შ. მინისტრმა გამოაცხადა, რომ მუშა ხალხს არა ჰყავს იმდენი წარმომადგენლები, რამოდენის უფლებაცა აქვს იმას. თავისის სიმდიდრით, თავისის შემოსავლით, თავისის ქუით, თავისის პატიოსნებით და სხვა წნეობით თვისებებით ის მომატებულის წარმომადგენლების ღირსია. ახლა წარმომადგენლების რიცხვი მუშა ხალხისაგან უფრო ნაკლებია, ვინამ ამ ოცდა თექვსმეტის წლის წინათ. მუშა ხალხის მოძრაობას საშუქარო თვისება აქვს, მაგრამ მრავალნი ამას ვერა სცნობენ.

„მაღვიარებ, განაგრძობს იგი, რომ ის ბილი, რომელიც ახლა გაიშინჯება და განისჯება, იმ გვარს კრიტიკულს მდგომარეობაში იმყოფება, რა გვარშიაც ახლა მმართველობაა. ჩვენ განვმტკიცებთ და გავიმარჯვებთ, თუ ბილი დამტკიცდა და დავეცემით, როცა ბილი დაეცემა და გაუქმდება. ჩვენ დავეცემით ახლა ან ცოტა ხანს უკან, მაგრამ იცოდეთ კი, რომ თუ დავეცემით, დავეცემით იმისთვის, რომ ბოლოს დროს კიდევ ხელახლა აღვსდგეთ (ხმანი ტაშის კერა). მე არ შემიძლიან გავსაზღვრო, რა ღონე გვაქვს ჩვენა და თქვენ, და ან ვინ გაიმარჯვებს ახლა ბრძოლაში, თქვენ თუ ჩვენ. იქნება იმ ხმის შეკრებამ, რომელიც ამაღამ მოხდება, გადასჭრას საქმე, გვითხრას უკანასკნელი დამოკლებული სიტყვა. შეიძლება მოხდეს, რომ ამ ბრძოლაში თქვენ გაიმარჯვოთ. თქვენ შეგიძლიანთ ბილი დამარხოთ, ის ბილი, რომელიც შემოვიტანეთ ჩვენ პალატაში, მაგრამ მერწმუნეთ — ბილი აღსდგება, გარ-მოხილი ახალის ბრწყინვალეობით (ძრიელი ტაშის კერა). თქვენ ვერ ძალგით ებრძოლოთ ტალღის ცემას (გაიგონეთ! გაიგონეთ!) ჩვენი მოთხოვნა იმდენად ამ დროების მოთხოვნა იმდენად ეთანხმება. ამ დროების მიმართულება ჩვენს მხარეზედ არის. უდიდესი სოციოლოგი (საზოგადო) ძალა, რომლის დიდებულს მომდინარეობას ვერ შეაყენებს ჩვენი ბასის ხმაინობა, ჩვენ მხარეზედ არის. ის ძალა ჩვენ გვეკუთვნის. იქნება ჩვენ წაგვერთვას ხელი-დამ დროში, რომლის ქვეშეც ჩვენ ვიბრძვით, მაგრამ იმას აღმართამ თავის მაგარს და ღონიერს ხელში სამის საკაროლოს შეერთებული ხალხი, რომელიც მიემართება წყნარის, მაგრამ შეუმცდარის ნაბიჯით აუცილებელის გამარჯვებისადმი.“ (ძრიელი და ხანგრძლივი ტაშის).

პალატა შეუდგება ხმის მოკრეფას. 318 დეპუტატი მოსცემს ხმას ბილის მეორე წაკითხვის სასარგებლოდ, 313 წვერი — მეორედ წაკითხვის წინააღმდეგ. მმართველობის მხარეზედ არის 5 ხმის უმრავლესობა. როდესაც პალატას გამოუცხადეს ხმის მოცემის რეზულტატი (დაბოლოება, შედეგი), სამინისტრო სკამებზედ შეიქმნა გრიალი ტაშის-კერისა. ბილი მეორე წაკითხეს.

ტაშის კერა 26 აპრილს (8 მაისს). ბლინდმა, რომელმაც გრაფის ბისმარკის მოკვლა განიზრახა, დღეს თავი მოკლა.

ბერლინი, 27 აპრილს (9 მაისს). ბრძანება გაიცა, რომ პრუსსიის არმიის პირველი და მეორე კორპუსი სალაშქროთ გაამზადონ. ამ სახით მთელი პრუსსიის არმია ახლა სალაშქროთ გამზადებულია.

(მეორე ტელეგრაფმა). ქაროლის ბრძანებით, რომელიც დღევანდელს ერთს პრუსსიის გაზეთში არის დაბეჭდილი, პრუსსიის დეპუტატთ-პალატა დათხოვნილ იქმნა და მიწერილია, რომ დაუყოვნებლივ მოხდეს ამორჩევა ახალის პალატის შესადგენად.

ბუხარესტი, 28 აპრილს (10 მაისს). ღრუხინი მმართველობამ მიიღო სულთანის დივიზიის ნოტა, რომელშიაც ის ემუქრება, რომ ძალდატანებას მოეხმარ, თუ რუმინელები არ მოიშლიანო უცხო ქვეყნის ხელმწიფის ამორჩევას, კონვენციისა და პარიჟის კონფერენციის დადებულების წინააღმდეგ.

ვენა, 30 აპრილს (12 მაისს). ოფიციალურს ვენის გაზეთში დაბეჭდილია განკარგულება საფინანსო მინისტრისა, 28 აპრილიდან (10 მაისიდან). ეს განკარგულება ალუკგრძალავს თოფი-იარაღის და სხვა სამხედრო სამზადისის გატანას საზღვარს გარეთ, იტალიაში, შევიცარიაში, გერმანიის ღამოქნის ქვეშირში და ზღვით.

აუგსბურგი, 1 (13) მაისს. ვენციის მაზრებში იტალიის წინააღმდეგ დგას მხოლოდ ოთხ-ნახევარი დივიზია. ღანარჩენი ჯარები რკინის გზით იგზავნებიან ბოლევიაში და მორავიაში. უმთავრესი ავსტრიის არმია უნდა დააყენონ პრუსსიის წინააღმდეგ.

ვენა, 1 (13) მაისს. ოფიციალურს ვენის ბაზეთში დაბეჭდილია საფინანსო მინისტრის ბრძანება, 30 აპრილიდან (1 მაისიდან), რომითაც ყველას აღეკრძალება პურის გატანა ხმელეთით საზღვარს გარეთ, შევიცარიაში და გერმანიის ღამოქნის ქვეშირში. ეს განკარგულება მინისტრმა იმ აზრით მოახდინა, რომ ჯარს სარჩო არ მოაკლდეს.

შლორენცია, 2 (14) მაისს. ბარბადლიმ მიიღო ეოლონტერების წინამძღომელობა.

ბუხარესტი, 1 (13) მაისს, ღამე. ზარბაზნის სროლამ აცნობა, რომ სჯულის-დამდების კრებამ ლოდენკოლერის პრინცი ამორჩია.

სხვა და სხვა ამბავი.

— ოსტრიის კაროლი-ვიცის მიკტორიას რეზინდენცია (აღვიღ-სადგომი). ამ მოკლე ხანში ანგლიის კაროლევამ მიკტორიამ დასტოვა მინძორის სასახლე და გადასახლდა ოსტრიის შრანციის იმისი საყვარელი რეზიდენცია და მდებარებს შაიტის კუნძულზედ. აი ზოგიერთი ცნობები ამ რეზიდენციაზედ და საკაროლო ოჯახის ცხოვრებაზედ.

მთი თოფის გასროლის მანძილზედ ოსტრიის ციხე-დარბაზიდან, რომელიც არის ზღვის-პირადი, დგას ერთად-ერთი შენობა, რომელსაც ეძახიან შევიცარის კოტეჯს. ეს

(*) გერმანია შემდგარია გერმანიის სამფლობელოებისაგან და ფედერაციათ ანუ კავშირად არის დაწესებული. რიცხვი იმისი 45 მილიონია და 400 ათასი; სივრცე კი — 11 ათასი და 460 კვადრატის მილი. მთელი გერმანიის კავშირი არის განაწილებული 36 სამფლობელოში. ის სამფლობელოები არიან: ერთი იმპერია-ავსტრია, 5 საკაროლო-პრუსსია, ბავარია, საქსონია, ღანოვერი და პირტემბერგი, 7 დიდი საღერცოგო, 8 საღერცოგო, 4 სამთავრო, 1 საკურფიურსტო და 1 სალანდგრაფო; გარდა ამისა 4 თავისუფალი ქალაქია — ღამბურგი, ბრემენი, ლუბეკი და შრანკფურტი მიინის მდინარეზედ. ზოგნი გერმანიის სამფლობელოებთაგან ასე მცირენი არიან, რომ 25 — 30 ათასამდე მცხოვრები თივლება იმაში და ჯარი ერთს ბატალიონზედ ნაკლებია. ლიტენშტეინის სამთავროში არის მხოლოდ 7 ათასი მცხოვრები და 2 1/3 კვადრატის მილი ის კავშირი დაწესა ვენის ტრაქტატმა 1815 წელში. ქავშირის სივრცის (ანუ პარლამენტის) შესაყრელად არის დანიშნული ქალაქი შრანკფურტი მიინზედ. პრეზიდენტობა აქ ეკუთვნის ავსტრიის წარმომადგენელს. სივრცის მოვალეობა არის: 1, დამოუკიდებლობის დაცვა სამფლობელოებში და იმათი მშვიდობიანობა გარეშე მტრის დატყობისაგან, ამისთვის თვითთველი სამფლობელო წარმომადგენს ხოლმე დაწესებულს რიცხვს ჯარისა, დაცვა მშვიდობიანობისა შიგნით თვით გერმანიის სამფლობელოებში და 3, გარეგან მშვიდობიანობის აღსადგენათ, თუ ვინცობა აღრულებოდა რამ ასტუდაროშელსავე გერმანიის სამფლობელოში მთავრისა და იმის ქვეშევრდამების შუა.

შენობა იმყოფება საკარლო მამულში და მშენებლის შევიცარის ქობის შეხედულება აქვს, როგორც თვითონ სახელი უჩვენებს.

პოტტეჯის ახლოს მდებარებს მიწა, რომელიც საკარლო ოჯახის პრინცი და პრინცესები. მითითებულს ამოთვანს აქვს თავისი ბაღი და ყველა საჭირო იარაღი ბაღის შესამუშავებლად.

შევიცარის კოტეჯში არის სარძეო ოთახი, სამზარეულო და parlour (სამუსაიფო ოთახი). ანგლის პრინცესები ამ სარძეო ოთახში თავის ხელით ამზადებენ საუკეთესო ერბოს და კაროლევის გაჭი-შვილები შესწვენ ხოლმე ხორცს.

ამასთან სამუსაიფო ოთახი მშენებელი და კაცის გულის მიმტაცებელი ალავი არის კოტეჯში. შვეიცარი ნაწილი ამ ოთახის მებენისა არის გაკეთებული მათის უმაღლესობა-ების ხელით.

მითითებულს იმათგან მიუღივ მოაწილებოდა შრომაში ამ სადგომის მოსართველად. ზოგმა სახე დახატა, ხალიჩა მოქსოვა და სხვა საქარგავი გააკეთა; ზოგმა კი სკამები, სტოლები და სხვა მებელი შეამზადა.

მეცნიერების საკვირველები, ახალი სახალხო წიგნი პარიზში. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

veilles de la Science (მეცნიერების საკვირველები). ამ თხზულებაში სამეცნიერო სწავლას უ. შვიცი ისე წარმოადგენს, რომ ადვილი გასაგონია და სასიამოვნო საკითხავია ხალხისათვის.

შვეიცარი ნაწილი ამ ოთახის მებენისა არის გაკეთებული მათის უმაღლესობა-ების ხელით. მითითებულს იმათგან მიუღივ მოაწილებოდა შრომაში ამ სადგომის მოსართველად.

მეცნიერების საკვირველები, ახალი სახალხო წიგნი პარიზში. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

მეცნიერების საკვირველები, ახალი სახალხო წიგნი პარიზში. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

მეცნიერების საკვირველები, ახალი სახალხო წიგნი პარიზში. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

მეცნიერების საკვირველები, ახალი სახალხო წიგნი პარიზში. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

როგორც სახელსა, რომელსაც სახელით ბლადი ქიან. შრანტუზულს გაზეთში Le Temps სწერენ: „ამ ნახევარის საუკუნის წინ ყოველი სამეცნიერო ცნობა ჭკუის განცხრომად მიჩნდებოდა.“

გმა სურთ. მს ხარები ჰყავს იმას უნდა იქნეს მოტანილი 11,340 ფუთი თევზი.

ამ იჯარისთვის ტორგი არის დანიშნული ტფილისს, მერვე ოკრუტის სასამართლოში 30, მისს და პერტორეკა-სამის დღის შემდეგ, ესე იგი 2 ივნისს.

2) ტაქსისის სამთო სასამართლო გამოაცხადებს, რომ ამ წლის 19 ივნისს ტფილისის გუბერნიის სასამართლოში დანიშნული ტორგი აღმალის ფორტის სტანციის აშენების იჯარით მიცემად, ზაქათალის ოკრუტში. ამ სტანციის აშენებლად არის დანიშნული 5443 მან. და 70 3/4 კაპ.

3) ზაქათალის პრიკაზში ამ წლის 3 ივნისს არის დანიშნული ტორგი ნადვარის სოფტინის ბრიგადის იმპროვის შენობის გასასყიდად. მს შენობა არის ტფილისში და გასყიდება პრიკაზის ვალის ნადვარის გასასყიდად. 1858 წელს პრიკაზმა აუღია იმპროვის ვალი 22000 მან. ორ-ეტაჟიანის სახლის გირაოთ; ამ სახლს ქვეშ დუქნები აქვს და იმყოფება მრეწვის შეიდანვე; 1859 წელს აუღია 12000 მანეთი სამ-ეტაჟიანის სახლის გირაოთ. ამ სახლსაც ქვეშ დუქნები აქვს.

4) ტფილისის ქალაქ-გარეთის ადგილების შემსაზღვრავი და დამწვობი კამისია ნიშნავს ტორგს მომავლის ივნისის 24 რიცხვიდან 25-მდე 8 ნაჭურის ცარიელის ადგილის გასასყიდად. მს მიწის ნაჭურები არიან ავლაბარში გრენდერის ხუტორების მახლობლივ, სხვა და სხვა ადგილებზე. იმათი სიგრძე 80 საყენადამ 100 და 200 საყენადამ აღის. მს ნაჭურები გასყიდებიან იმ პირობით, რომ ამ ადგილებზე აშენდეს ფსადის შენობები სამის წლის ვადით.

5) ტორგის ობლასტის სამსჯავროს გადაწყვეტილებით დანიშნულია გასყიდვა უძრავის ქონებისა, რომელიც ეკუთვნის მლადიკავკის მერვე გილდის ვაჭარს იაკობ ქლემენოვს. მს შეიცავს ორს ერთ-ეტაჟიანს ხის სახლებს, რომელიც დგანან ქვეთიანის საძირკვლებზე და აქვთ მიშენებული სადგურები. მს ქონება 1500 მან. არის დაფასებული. ტორგი მოხდება მლადიკავკაში ტორგის ობლასტის სამსჯავროს თავ-დასწრებით, 1866 წელს 25 ივნისს, დღის 11 საათზე. პერტორეკა 28 ივნისს, დღის 11 საათზე მოხდება.

ს ა ხ ა ზ ი ნ ო ბ ა ნ ც ხ ა ლ მ ბ ა მ ბ ი .

(Закавказский Вѣстникъ, 1866 г. № 18.)

1) ოკრუტის საინტენდანტო სამმართველო გამოაცხადებს, რომ ამ 1866 წელს შეევეთილად (ნიკოლაევსკადამ) არის გადასატანი ოკრუტის მაგაზინში 2475 ჩეთერი ფეცილი და 242 ჩეთერი კრუპა.

პრიკაზის გადატანა დაიწყება იმ დღიდან, როდესაც კანტრაქტი შეიკრება და შეევეთილში გამოთ ახალი პური მოადგება. ნახევარი უნდა იქნეს ამ წლის 1-ლს სექტემბრისთვის გადატანილი და ნახევარი 1-ლს ნოემბრისთვის.

ამ გადატანაზედ შუთისის გუბერნიის სამმართველოში არის დანიშნული ტორგი 30 მისს და პერტორეკა 3 ივნისს.

2) ტაქსისის სამხედრო ოკრუტის საინტენდანტო სამმართველომ დანიშნა ტორგი სტარობოლის საინტენდანტო განყოფილებაში ქვემოხსენებულის ლოშიტლებისთვის:

Table with 2 columns: Item Name and Quantity. Items include: ტოსტანტინოვსკის და ტემ-მისის მისის, რუტის ლოშიტლისთვის (23-27 პერტორეკა ივნისს), ტემირ-ხან-შურისა (30-3 ივნისს), ღერბენტისა და პეტროვსკისა (3-7), სტარობოლის და არდონისა (9-13), მატორინოვრადისა და ბროზნისა (17-21).

3) ოკრუტის საინტენდანტო სამმართველოში იქნება ტორგი: მანკის და ნახიგვანის ნახევრის ლოშიტლებისა (24-28 ივლისს ივლისს).

შუთისის და ახალციხის ლოშიტლებისთვის (4-8), ბორის და ლუშეთისა (12-16).

მს ტორგები დანიშნება სასარგო ხორავისა და მასალის მოსამზადებლად 1867 წლის 1-ლს იანვრიდან 1868 წლის 1-ლს იანვრამდე. იჯარა შეიძლება იმის ამღებს უფრო მეტს ხანსაც დარჩეს, თუ რომ მოაგრობა წარმოადგინოს ფასს ზაზინისთვის სასარგებლოდ დანახავს.

3) ოკრუტის საინტენდანტო სამმართველო გამოაცხადებს, რომ იმის განკარგულებით ამ მანის 20 რიცხვს ახალციხის უეზლის სამმართველოში არის დანიშნული ტორგი და 23-ს პერტორეკა ახალციხის მაგაზინის ხორბლის და ფეცილის იჯარით აღებაზედ, სამის წლის ვადით, იმ პირობით კი, რომ ხორბალი თვითონ იჯარის ამღებმა ჩიტანას წისქვილებზედ და ფეცილი უკანვე მაგაზინში ამოზიდოს.

(Закавказский Вѣстникъ № 19.)

1) გზების მკეთებელი VIII ოკრუტის (VIII округъ путей сообщения) სასამართლო მოიწვევს იმათ ვისაც სტარანსპორტო ხარებისთვის იჯარით თვის და-